

Norge i Europa

REGJERINGENS ARBEIDSPROGRAM
FOR SAMARBEIDET MED EU

2016

Vedlegg

OVERSIKT OVER SENTRALE
EU-SAKER I FORVALTNINGEN

Februar 2016

Utenriksdepartementet

Oversikt over sentrale EU-saker i forvaltningen

Februar 2016

Innhold

Arbeids- og sosialdepartementet	4
EU-forslag om en europeisk plattform for samarbeid mot svart arbeid	4
EUs arbeid med revisjon av utsendingsdirektivet.....	4
Tiltak som begrenser trygdeeksport	4
Oppfølging av EUs regelforenklingsprogram (REFIT)	4
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	4
Forbrukerrettigheter	4
Den digitale forbruker.....	5
Nye regler for forbrukerkontrakter.....	5
Klagemuligheter og felleseuropeisk klageportal for forbrukerklager knyttet til netthandel.....	6
Det felleseuropeiske samarbeidet om tilsyn med og håndheving av forbrukerrettigheter	6
Finansdepartementet	6
Redusering av etterslepet på finansmarkedsområdet	6
Innskuddsgarantidirektivet	6
Kapitalmarkedsunion	6
Administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet	7
Automatisk utveksling av informasjon på skatteområdet	7
EUs arbeid med tiltak mot uthuling av skattegrunnlaget og flytting av overskudd.....	7
Forsvarsdepartementet	8
Styrket sikkerhets- og forsvarspolitisk dialog med EU	8
Deltakelse i EUs krisehåndteringsoperasjoner	8
Kapabilitetsutvikling og utviklingen av det europeiske forsvarsmateriellmarkedet.....	8
Styrket samarbeid mellom NATO og EU	8
Integritetsbyggingsprosjekter	8
Helse- og omsorgsdepartementet	9
Antibiotikaresistens	9
Persontilpasset medisin	9
Metodevurdering.....	9
Nytt regelverk for godkjenning og bruk av veterinære legemidler	10
Gjennomgang av regelverket om næringsmiddelhygiene og kontroll.....	10
Forordning om ernærings- og helsepåstander	11
EUs tobakksproduktdirektiv.....	11
Revisjon av "ny-mat" forordningen	11
Regelverk om genmodifiserte næringsmidler og fôrvarer.....	11
Justis- og beredskapsdepartementet	12
Arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, terrorisme og fremmedkrigere	12
EPNR – European Passenger Name Record	12
Smarte grenser	12
Styrking av Schengen-yttergrense	12
Dublin-samarbeid	12
Returarbeid	13
EUs ordning for sivil beredskap (EUs samordningsmekanisme)	13
IKT-sikkerhet	13
Personvern.....	13
Annet rettslig samarbeid med EU	14

Klima- og miljødepartementet	14
Felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen	14
Revidert kvotedirektiv.....	14
Videreutvikling av kjemikalier regelverket - REACH.....	14
Strategien for et giftfritt miljø 2018.....	15
Forhandlinger om en handels- og investeringsavtale mellom EU og USA.....	15
Hormonforstyrrende stoffer	15
Endringer i EUs avfallsregelverk.....	15
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	15
Geografisk infrastruktur.....	15
Arbeidet med avfallsdirektivpakken og handlingsplan (melding) for sirkulær økonomi.....	16
Digitalt indre marked	16
Kulturdepartementet	16
Revisjon av direktiv 2010/13 om audiovisuelle tjenester (AMT)	16
Revisjon av EUs opphavsrett.....	16
Deltakelse i EUs kultur- og audiovisuelle samarbeid (Kreativt Europa/ lånegarantiordning).....	16
Gjennomføring av direktiv om kollektiv rettighetsforvaltning av opphavsrett mv. (CRM-direktivet).....	17
Innlemmelse og gjennomføring av nytt direktiv om tilbakeføring av kulturgjenstander	17
Kunnskapsdepartementet	17
Horisont 2020 og det neste rammeprogrammet for forskning og innovasjon.....	17
Nasjonalt veikart for Det europeiske forskningsområdet (ERA)	18
Landbruks- og matdepartementet	18
Dyrehelse	18
Økologisk produksjon	18
Husdyravl	18
Nærings- og fiskeridepartementet	18
Næring	18
Forordning 391/2009 om classeselskap	18
Sikkerhetsregler for passasjerskip (Passasjerskipspakken) – REFIT-gjennomgang.....	19
EUs skipsfartsstrategi – midtveisgjennomgang	19
Forslag til direktiv om enkeltpersonselskaper med begrenset ansvar	19
Forslag om å fremme langsiktig aksjonærensengasjement	19
Erstatning ved overtredelser av konkurransereglene.....	19
Desentralisert håndheving av konkurransereglene i EØS-avtalen.....	20
Fiskeri.....	20
Fôr og akvakultur	20
Ressursforvaltning	21
Olje- og energidepartementet	21
Utviklingen av energiunionen	21
Tredje energimarkedspakke	21
Arbeidet med regler for el- og gassnettet (nettkoder)	22
Energiinfrastrukturforordningen	22
Det videre arbeidet med energieffektiviseringsdirektivene	22
Samferdselsdepartementet	22
Luftfartspakken	22
Revisjonen av det felleseuropeiske rammeverket for elektronisk kommunikasjon	23
Norsk deltakelse i ekomyrået BEREC	23
Vegtransport - sosiale forhold/kabotasje	23
Vegtransport - revisjon av eurovignett direktivet (vegprising).....	23
Vegtransport - vinterforhold.....	24
Utenriksdepartementet	24
EUs globale utenriks- og sikkerhetspolitiske strategi	24
Restriktive tiltak og felles erklæringer	24
CSDP-operasjoner	24
Midtøsten og Nord-Afrika.....	24
Menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsprinsipper i Europa.....	25
FNs globale 2030-agenda.....	25

Arbeids- og sosialdepartementet

EU-forslag om en europeisk plattform for samarbeid mot svart arbeid

Det er enighet i EU om å etablere en europeisk plattform for å styrke samarbeidet på EU-nivå mellom håndhevingsmyndighetene og andre berørte aktører for å bekjempe svart arbeid. Den endelige beslutningen om etablering av plattformen tas tidlig i 2016. Plattformen skal være en møteplass mellom Kommisjonen og nasjonale myndigheter som er ansvarlige for å hindre og oppdage svart arbeid. EØS/EFTA-landene vil få en observatørrolle.

Norge vil delta aktivt i oppfølgingen av den europeiske plattformen mot svart arbeid. EUs arbeid på dette området har betydning og interesse for det nasjonale arbeidet for å bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Regjeringen har lagt fram en strategi mot arbeidslivskriminalitet der nettopp styrking av samarbeidet mellom offentlige kontroll- og tilsynsmyndigheter er viktige elementer i kampen mot arbeidslivskriminalitet og useriøse aktører i arbeidslivet, med en kobling til regjeringens samlede politikk mot økonomisk kriminalitet.

EUs arbeid med revisjon av utsendingsdirektivet

Kommisjonen skal i løpet av 2016 legge frem en arbeidsmobilitetspakke («*Labour Mobility Package*») som bl.a. omfatter en målrettet gjennomgang av direktivet om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting (utsendingsdirektivet). Vi kommer til å følge nøye med på denne saken blant annet gjennom deltakelse i ekspertgruppen i Kommisjonen.

Tiltak som begrenser trygdeeksport

Det er viktig med en løpende vurdering av hvilken virkning arbeidsinnvandring kan ha på lang sikt med hensyn til press på norske velferdsordninger. Regjeringen vil vurdere tiltak som begrenser eller stanser trygdeeksport, innenfor det handlingsrommet EØS-avtalen gir.

Oppfølging av EUs regelforenklingsprogram (REFIT)

REFIT er overskriften på Kommisjonens program som inneholder en rekke initiativer for å forenkle regelverket og styrke vekst og konkurransevne, særlig for de mindre bedriftene. Flere pågående prosesser med evaluering av EU-regelverk inngår som en del av REFIT-programmet. På arbeidslivsområdet gjelder dette blant annet evaluering av gjennomføring av vikarbyrådirektivet, direktivet om deltidsarbeid og direktivet om midlertidig ansettelse. Blant REFIT-initiativer i 2016 inngår også en full evaluering av HMS-regelverket (23 direktiver). Dette er viktige saker å følge med på for Norge fremover.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Forbrukerrettigheter

Kommisjonens strategi for henholdsvis det digitale indre marked (DSM) og indre markedsstrategi inneholder begge tiltak som har stor betydning for forbrukerne. Norske forbrukere er aktive digitalt og aktive over grensene, både ved netthandel, feriereiser og andre typer opphold i EU-land. Tiltak som berører "den digitale forbruker" er derfor høyt prioritert i samarbeidet med EU i 2016.

I oppfølgingen av handlingsplanen for sirkulær økonomi er det ett mulig tiltak som kan bidra både til mer bærekraftig forbruk og til at vi kan beholde gode norske forbrukervernregler. Det gjelder vurdering

av lengden på reklamasjonsfristen for varer, omhandlet nedenfor under punktet «Nye regler for forbrukerkontrakter».

Den digitale forbruker

Delingsøkonomien utfordrer på mange måter den tradisjonelle forbrukerpolitikken. For det første blir skillet mellom forbrukere og næringsdrivende uklart, når digitale plattformer legger til rette for at privatpersoner enkelt kan tilby varer og tjenester i stort omfang. Det er uklart når omfanget blir så stort at aktivitetene regnes som næringsvirksomhet og dermed utløser forbrukerrettigheter. For det andre er det til dels uklart hvilke forbrukervernregler som gjelder, særlig i forholdet mellom plattformene og brukerne, på begge sider. EU har som del av strategien for det indre marked lagt opp til å utarbeide en veiledning om anvendelse av EU-regelverk, for deretter å utvikle en agenda for deleøkonomien og vurdere eventuelle reguleringsbehov.

Forskjellsbehandling av forbrukere/kunder basert på bostedsland eller nasjonalitet er et annet sentralt tema for forbrukerpolitikken. Norske forbrukere er aktive på nett, og prisbevisste forbrukere som ønsker å bestille varer eller tjenester på andre lands nettsider opplever at de ikke får handle eller at de blir henvist tilbake til den norske nettsiden. Det medfører at de ikke får tilgang til lavere priser, spesielle tilbud eller varer som bare finnes på bestemte. I Kommisjonens strategi for det indre marked inngår lovmessige og håndhevingsmessige tiltak for å bekjempe uberettiget forskjellsbehandling av kunder/forbrukere basert på bostedsland/nasjonalitet. En variant av forskjellsbehandling, såkalt geoblokking, adresseres også i den digitale indre markedsstrategien.

Fra norsk side vil det arbeides for å ivareta forbrukerinteressene på en god måte når disse strategiene skal følges opp. Forbrukeraspekter ved delingsøkonomien er også et tema som er høyt på dagsorden i OECDs forbrukerkomite, der BLD deltar.

Nye regler for forbrukerkontrakter

Kommisjonen har lagt frem to forslag om regler for forbrukerkontrakter, om hhv. kjøp av digitale ytelser og netthandel og andre typer fjernsalg av fysiske varer.

Kommisjonen foreslår totalharmoniserte regler, det vil si at medlemslandene ikke kan fravike reglene til fordel eller til ugunst for forbrukeren. En fordel ved dette er at næringsdrivende som ønsker å selge varer eller digitale tjenester over landegrensene kan forholde seg til ett sett med regler, og ikke 31 forskjellige nasjonale regler (EU+EFTA). En ulempe er at norske og andre europeiske forbrukere mister viktige forbrukerrettigheter ved kjøp av fysiske varer, se nærmere om dette nedenfor.

Digitale ytelser inkluderer blant annet programvare, spill, film, musikk, apper, lagringstjenester og sosiale medier, uavhengig av om betaling skjer i form av penger eller personopplysninger/andre typer data. Dette området er i dag kun delvis regulert på nasjonalt og EU-nivå, og forbrukerne mangler lovfestede rettigheter.

Fjernsalg inkluderer postordre og telefonsalg. Dette området er allerede gjenstand for omfattende regulering både nasjonalt og på EU-nivå. Eksisterende EU-regler kan imidlertid fravikes til forbrukerens gunst, noe Norge har gjort i enkelte sammenhenger. Forslaget er i stort sett sammenfallende med gjeldende norske regler, men med noen viktige unntak:

Dette er viktige saker for Norge, og det ble avgitt en felles EØS/EFTA- uttalelse før forslaget ble framlagt. En viktig utgangspunkt for den videre oppfølging av arbeidet framover er at rettsaktene som vedtas ikke bør føre til reduksjon av det norske forbrukervernet. Oppfølging vil skje i nært samarbeid mellom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.

Klagemuligheter og felleseuropeisk klageportal for forbrukerklager knyttet til netthandel

Lavterskeltilbud om klagebehandling er viktig for forbrukerne når det oppstår problemer knyttet til handel, særlig over landegrensene. Direktiv om alternativ tvisteløsning i forbrukersaker (2013/11/EU) pålegger medlemslandene å etablere et heldekkende klagebehandlingstilbud av god kvalitet innen 9. januar 2016. I januar 2016 åpnet en felleseuropeisk nettbasert klageportal for forbrukerklager som kommisjonen har etablert. Alle klageorganene skal knytte seg til portalen, som vil bli tilgjengelig via nettsiden "Your Europe". Forbrukerne skal så på en enkel måte kunne bruke portalen til å identifisere riktig klageorgan i det aktuelle landet, registrere en klage og kommunisere med klageorganet via portalen.

Rettsaktene er ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen, men det vil ventelig skje første halvår 2016. Fra norsk side har en deltatt i samarbeidet i EU for gjennomføring av nytt regelverk og etablering av portalen. Det er fremmet forslag til norsk regelverk som gjennomfører rettsaktene (prop L 32 (2015-2016)). Når rettsaktene er innlemmet og konstitusjonelle forbehold opphevet, vil norske forbrukere både ha tilgang til klageorganer i hele Europa og kunne bruke klageportalen.

Det felleseuropeiske samarbeidet om tilsyn med og håndheving av forbrukerrettigheter

Godt regelverk er ikke nok. Det må også håndheves. Kommisjonen har varslet fremleggelse av et forslag til revisjon av forordningen om europeisk samarbeid mellom myndighetene som håndhever forbrukervernregelverk. Tiltaket, som inngår både i DSM-strategien og strategien for det indre marked, har som formål å styrke håndhevingen. Det vil ventelig innebære at myndighetene gis flere virkemidler, som for eksempel adgang til å stenge nettsider. Kommisjonens rolle i samarbeidet vil kunne styrkes. Dette forslaget, som ventelig legges fram i mai, må derfor følges nøye, for å bidra til at rettsakten som vedtas er mest mulig forenlig med norsk rett.

Finansdepartementet

Redusering av etterslepet på finansmarkedsområdet

Antallet rettsaker på finansmarkedsområdet som er vedtatt i EU, men ikke tatt inn i EØS-avtalen, er blitt betydelig som følge av at det har tatt tid å komme til enighet om innlemmelse av forordningene som etablerer EUs finanstilsyn i EØS-avtalen. Det er nå kommet til enighet om de rettslige tekstene i en «første pakke» av rettsaker som kan tas inn. Løsningene som er fremforhandlet i denne pakken vil danne rammen for nødvendige tilpasningstekster ved innlemmelse av de resterende utestående rettsaktene. Det er viktig å få redusert etterslepet så raskt som mulig, slik at det igjen etableres et homogent indre marked for finansielle tjenester i hele EØS.

Innskuddsgarantidirektivet

Våren 2014 vedtok EU et nytt innskuddsgarantidirektiv som erstatter direktivet fra 1994 og endringsdirektivet 2009. I det nye direktivet er det vedtatt et dekningsnivå på 100 000 euro for innskuddsgarantiordninger, og det er gitt en overgangsperiode på 5 år (fram til utgangen av 2018) for land med høyere dekning enn 100 000 euro. I Norge er bankinnskudd garanterte med 2 millioner kroner per innskyter per bank. Direktivet er EØS-relevant, og regjeringen vil komme tilbake til innskudds-garantidekningen i tilknytning til arbeidet med innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen. Nytt innskuddsgarantidirektiv må også ses i sammenheng med krisehåndteringsdirektivet (BRRD).

Kapitalmarkedsunion

Etableringen av et bedre fungerende indre marked for kapital for alle 28 medlemslandene er blant Juncker-kommisjonens hovedprioriteringer. Arbeidet med dette går under overskriften

kapitalmarkedsunion. Målet er nye finansieringsmåter for næringslivet, særlig små og mellomstore bedrifter, og økte plasseringsmulighetene for investorer. Tiltakene skal bidra til økt vekst og sysselsetting, økt finansiell stabilitet, samtidig som man ønsker å gjøre økonomien mer motstandsdyktig. Kommisjonen la høsten 2015 frem et konkret forslag til en forordning som skal regulere verdipapirisering, og en mer detaljert handlingsplan for utviklingen av en kapitalmarkedsunion innen 2019. Samtidig ble det iverksatt høringer om venturekapital og obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), samt igangsatt innhenting av synspunkter på EUs finansmarkedsregulering generelt.

Regjeringen er positiv til Kommisjonens ambisjoner om å få fart på økonomien. Etter hvert som konkrete forslag etter handlingsplanen fremsettes, vil det enkelte forslag måtte vurderes og det legges opp til å komme med eventuelle innspill gjennom de aktuelle fora der forslagene behandles.

Administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet

Rådet av finansministre i EU (ECOFIN) ga i desember 2014 klarsignal til at Kommisjonen kan starte forhandlinger med Norge om administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet. Norge og EU tar sikte på en avtale som innebærer økt utveksling av informasjon og større grad av kontrollmuligheter over landegrensene, bl.a. for å motvirke unndragelse og bedre innkrevingen av merverdiavgift. Det ble avholdt et første forhandlingsmøte i juni 2015 der Kommisjonen la fram et utkast til avtale om administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet. Finansdepartementet har respondert i eget brev, og det er forventet at det snart vil bli holdt et nytt forhandlingsmøte.

Automatisk utveksling av informasjon på skatteområdet

ECOFIN vedtok 10. november 2015 å oppheve sparedirektivet. Sparedirektivets bestemmelser om informasjonsutveksling er innarbeidet i direktivet om administrativt samarbeid på skatteområdet, som trer i kraft 1. januar 2016. Dette direktivet bringer EU-landenes regler for automatisk informasjonsutveksling i samsvar med den globale standarden utviklet av OECD. Norge er i forhandlinger med EU om en avtale om automatisk utveksling av finansielle kontoopplysninger for skatteformål.

EUs arbeid med tiltak mot uthuling av skattegrunnlaget og flytting av overskudd

Kommisjonen legger opp til fem handlingspunkter for å øke transparensen i selskapsbeskatningen og motvirke skatteunndragelse og skatteomgåelse. Den vil blant annet sørge for implementering av internasjonale standarder for tiltak mot uthuling av skattegrunnlaget og flytting av overskudd, herunder tillempe OECDs foreslåtte tiltak mot BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) i EU-retten. Et av tiltakene EU selv har tatt initiativet til for å motvirke omgåelse, er et felles skattegrunnlag for selskaper innen unionen. Kommisjonen er forventet å fremlegge en pakke med forslag til tiltak i slutten av januar 2016.

Norge vil følge EUs og medlemsstatenes implementering og utforming av BEPS-tiltakene tett, ikke minst med tanke på om de fire friheter vil anses å legge begrensninger på tiltakene mot aggressiv skatteplanlegging. Selv om Norge ikke er bundet av sekundærlovgivning (direktiver og forordninger) som EU vedtar på skatteområdet, er Norge bundet av rammene som EØS-avtalens fire friheter setter for utformingen av nasjonale skatteregler. Dersom EU-organene, i siste instans EU-domstolen, anser at enkelte av BEPS-tiltakene ikke kan gjennomføres fullt ut innenfor EU/EØS, vil dette ha betydning for Norges adgang til å innføre/opprettholde tiltak mot skatteomgåelse i tråd med OECDs anbefalinger. Vi vil søke samarbeid med EU/EØS-land som har felles interesser med Norge.

Forsvarsdepartementet

Styrket sikkerhets- og forsvarspolitisk dialog med EU

Gitt Norges bidrag til europeisk sikkerhets- og forsvarspolitikk, ønsker regjeringen å videreutvikle den politiske dialogen om dette saksfeltet. Norge vil videreføre de etablerte sikkerhetspolitiske konsultasjoner (UD/FD) på statssekretærnivå og embetsnivå med EUs utenriktjeneste EEAS. Vi vil også arbeide for at Norge skal kunne delta på styremøter i Det europeiske forsvarsbyrået EDA, på politisk nivå.

Vi vil følge opp dialogen med EEAS om EUs arbeid med å utarbeide en ny global strategi for EUs utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det arbeides med et norsk innspill til EUs strategi.

Deltakelse i EUs krisehåndteringsoperasjoner

Norge vil vurdere deltakelse i EUs militære operasjoner, der det er hensiktsmessig og relevant. Regjeringen har tilbudt EU et bidrag på inntil 10 militært personell til EUs militære treningsoperasjon i Mali (EUTM Mali). Det pågår en dialog mellom Norge og EU for å legge til rette for norsk deltakelse i EUTM Mali, fortrinnsvis i løpet av 2016.

Sammen med Politiet bidrar Forsvaret med personell til skipet «Siem Pilot» til EUs grensekontrolloperasjon Triton i Middelhavet, herunder søk- og redningsaksjoner. Norge viderefører bidraget i 2016.

Kapabilitetsutvikling og utviklingen av det europeiske forsvarsmateriellmarkedet

Norge vil videreføre sitt aktive arbeid med sikte på norsk deltakelse i et forsøksprogram (Preparatory Action) for forsvarsforskning som Kommisjonen legger opp til å gjennomføre i perioden 2017-2020 i samarbeid med EDA som utførende etat (Executive Agency). Erfaringene fra forsøksprogrammet vil danne grunnlaget for et eventuelt forsvarsforskningsprogram innen EUs neste rammeprogram for forskning (2021-2027).

Norge vil følge opp Kommisjonens etablerte initiativer og virkemidler for å styrke den europeiske forsvarsteknologiske- og industrielle basen. Herunder videreføres dialogen med Kommisjonen og European Defence Agency (EDA) om forsvarsindustri- og markedsspørsmål og arbeidet i Kommisjonens prosess med å evaluere EUs direktiv for forsvars- og sikkerhetsanskaffelser.

Arbeidet med EUs såkalte hvitbok om sikkerhets- og forsvarspolitikk foregår også i Kommisjonens regi, men drives i stor grad av medlemslandene selv, og fremst blant dem formannskapslandet Nederland. Norge vil følge dette arbeidet tett.

Styrket samarbeid mellom NATO og EU

Et bedre samarbeid EU-NATO er fremdeles svært sentralt for Norge, og er viktigere enn noensinne gitt den endrete sikkerhetssituasjonen i Europa og i våre nærområder. Norge vil legge vekt på betydningen av komplementær og gjensidig forsterkende innsats innen krisehåndtering, kapasitetsbygging, kapabilitetsutvikling og forsvar mot digitale trusler og hybrid krigføring. Styrket koordinering og samarbeid innen maritim sikkerhet vil også bli fremhevet fra norsk side.

Integritetsbyggingsprosjekter

Forsvarsdepartementets integritetsbyggingsprosjekter i en rekke land i Sørøst-Europa og i Ukraina omfatter kapasitetsbygging i den offentlige forvaltning innenfor forsvarssektoren og understøtter derved EUs naboskapspolitikk.

Helse- og omsorgsdepartementet

Antibiotikaresistens

Regjeringen har ambisiøse mål for arbeidet mot antibiotikaresistens. I dag er slik resistens et raskt voksende problem i verden og utgjør en alvorlig trussel mot global helse. Vi risikerer en fremtid uten effektive antibiotika, der infeksjoner som i dag regnes som ufarlige igjen kan få dødelige utfall.

Denne type tiltak krever bredt internasjonalt samarbeid, både praktisk og regulatorisk og vi må bidra til at ulike fagområder (folkehelse, dyrehelse, landbruk og, miljø) samordner sine tiltak.

Spørsmålet er også høyt på den politiske og faglige agendaen i EU. Kommisjonen ga i 2011 ut en aksjonsplan mot antimikrobiell resistens fram mot 2016. Planen er fulgt opp med et veikart for aktuelle tiltak, blant annet når det gjelder regelverksutvikling, overvåkning og kunnskapsoppbygging. Regelverksutviklingen omfatter blant annet en ny dyrehelseforordning (LMD/NFD) og ny forordning om veterinære legemidler (HOD).

Det er også viktig med et aktivt samarbeid med EU når det gjelder globale tiltak innenfor internasjonale organer som Verdens helseorganisasjon og Verdens dyrehelseorganisasjon. Innsatsen mot antibiotikaresistens skjer i samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Persontilpasset medisin

Persontilpasset medisin og bruk av biologiske data forventes å bli en permanent del av helsetjenesten og utviklingen er allerede i gang. Ny teknologi og økt kunnskap om molekylær biologi gir store muligheter for mer treffsikker forebygging, diagnostikk og behandling. Persontilpasset medisin er særlig aktuelt for pasienter med kreft, sjeldne arvelige sykdommer og ved infeksjonssykdommer. Det satses på persontilpasset medisin i EU og Kommisjonen publiserte i 2013 en rapport om mulighetene ved persontilpasset medisin.

I Norge er det, i likhet med andre land, rettet oppmerksomhet på å forberede tjenesten på utviklingen innen persontilpasset medisin. Helsedirektoratet vil etter planen legge frem en nasjonal strategi i løpet av 2016. Parallelt med dette pågår ulike utviklingsprosjekter, blant annet ved Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus.

Metodevurdering

Metodevurdering («*Health Technology Assessment*») er en systematisk oppsummering og vurdering av tilgjengelig vitenskapelig litteratur om metoder eller tiltak i helsetjenesten. Vurderingene omfatter medisinsk utstyr til behandling og diagnostikk, legemidler og organisering av tjeneste. Metodevurderingene benyttes til strukturert og rasjonell bruk av teknologi i helsetjenesten og bidrar til en mer effektiv helsetjeneste. Statens Legemiddelverk og Folkehelseinstituttet gjennomfører metodevurderinger av henholdsvis legemidler og andre metoder gjennom system for innføring av nye metoder i spesialisthelsetjenesten. Formålet med det nasjonale systemet er å sikre pasienter likeverdig tilgang til nye metoder der hensyn til effekt, sikkerhet og kostnadseffektivitet er ivaretatt.

Kommisjonen har igangsatt en handlingsplan for å styrke et europeisk samarbeid på utvikling og gjenbruk av gjennomførte metodevurderinger. Regjeringen har støttet Folkehelseinstituttet, Legemiddelverket og Helsedirektoratet til å ta en aktiv rolle i dette samarbeidet. Samarbeidet skal tilrettelegge for økt bruk av innovasjon og øke bærekraften til helsesystemer.

Nytt regelverk for godkjenning og bruk av veterinære legemidler

Kommisjonen har fremlagt utkast til nytt regelverk for veterinære legemidler og medisinfôr. Forslaget vil bidra til økt beskyttelse av menneskers og dyrs helse, samt være et viktig bidrag for å begrense utviklingen av antibiotikaresistens. Innvendinger har imidlertid blitt reist mot de delene av forslaget som gjelder prosedyrene for godkjenning av legemidler (utstedelse og endringer av markedsføringstillatelse).

Det foreslås at alle legemidler nå skal godkjennes sentralt, etter søkers ønske, mot gjeldende regelverk der visse legemidler må godkjennes nasjonalt. Med et svært mangfoldig EØS, med ulike kulturer, ulikt klima og ulik fauna, gir dette grunn til bekymring. For Norge er laks en meget viktig og tallrik dyreart. Utrede søknaden om legemidler til laks av et land med liten kjennskap til laks, oppdrett av laks og norsk klima, kan viktige problemstillinger overses.

Helse- og mattrygghetsråden arrangerte i juni 2015 et møte med helserådene i Brussel om forslaget til ny forordning, hvor HOD var tilstede og presenterte norsk posisjon. Forslaget har i høst blitt diskutert mer i detalj i en rekke bilaterale møter med EU-land og med ansatte i Europaparlamentet. Dette arbeidet vil fortsette i 2016. Helse- og omsorgsdepartementet samarbeider med Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet om oppfølgingen.

Gjennomgang av regelverket om næringsmiddelhygiene og kontroll

Hygieneforordningene retter seg mot virksomhetene. Kontrollforordningene retter seg mot myndighetene, og stiller sterkere krav til en lovfestet, målrettet og effektiv kontroll, samt til mer enhetlig gjennomføring, finansiering, planlegging og rapportering.

Kommisjonen har laget ulike rapporter om erfaringene som er gjort ved anvendelsen av forordningene. Ut fra disse erfaringene pågår det løpende arbeid med å utvikle regelverket og å utarbeide fellesskapsretningslinjer. I 2013 la Kommisjonen fram et utkast til ny forordning om offentlig kontroll på matområdet for Europaparlamentet og Rådet med sikte på politisk behandling fram mot 2016. Det foreslås blant annet å utvide virkeområdet til større deler av matområdet enn gjeldende kontrollforordning. Videre foreslås regler om økt harmonisering av tilsynsaktivitetene i medlemsstatene og økt samordning av organisering, planlegging, sanksjoner og finansiering. Dette skjer samtidig med en omfattende revisjon og modernisering av regelverket om dyrehelse, plantehelse og såvarer.

Regelverket om hygiene og kontroll gjelder for hele matkjeden og har følgelig stor betydning for alle aktører i matkjeden. Norge har, i samråd med de nordiske landene, ønsket at det åpnes for mer fleksible løsninger når det gjelder gjennomføring av den offentlige kjøttkontrollen. Det er foreslått endringer når det gjelder kontrollen av slaktesvin og slaktefjørfe. Det er også behov for tilpasninger av andre deler av regelverket. Arbeidet med ny kontrollforordning omfatter også en vurdering av behovet for mer harmonisering av bestemmelsene om finansieringen av den offentlige kontrollen i medlemsstatene og en vurdering av om ytterligere deler av matområdet (plantehelse) skal omfattes. Det er viktig å følge med på de politiske prosessene som pågår i Europaparlamentet og Rådet.

Europakommisjonen har satt i gang flere prosesser knyttet til gjennomgangene som her er omtalt. Mattilsynet deltar i Europakommisjonens arbeidsgrupper for implementering av hygienepakken, som løpende utvikler nye gjennomføringsregler og retningslinjer om næringsmiddelhygiene. Arbeidet med dette regelverket skjer i samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Forordning om ernærings- og helsepåstander

Påstandsforordningen (EF) nr. 1924/2006 regulerer adgangen til å bruke påstander om at et næringsmiddel har særlig positive egenskaper på grunn av innhold av energi eller næringsstoffer, eller om sammenhenger mellom et næringsmiddel og helse. Formålet er å harmonisere bruken av slike påstander innenfor EØS-området. Forordningen trådte i kraft i EU i 2007. Den ble gjennomført i norsk rett som forskrift om ernærings- og helsepåstander om næringsmidler i februar 2010.

Forordningen inneholdt omstridte regelverksendringer, særlig forslaget om å innføre såkalte ernæringsprofiler. Dette er vilkår næringsmidlene må tilfredsstille for å kunne markedsføres med ernærings- og helsepåstander. Formålet er å unngå at ernærings- og helsepåstander kan brukes til å fremme salg av usunn mat og drikke. Bestemmelsene om ernæringsprofiler er fortsatt ikke fastsatt. Det pågår løpende arbeid med å vurdere ernærings- og helsepåstander og fastsette gjennomføringsregler. Norge må delta aktivt i arbeidet med ernæringsprofiler og utarbeidelse av konkrete ernærings- og helsepåstander i arbeidsgrupper under Europakommisjonen.

EUs tobakksproduktdirektiv

EU vedtok 3. april 2014 et nytt tobakksdirektiv. Formålet med direktivet er å gjøre tobakksprodukter mindre attraktive gjennom strengere reguleringer av hvordan tobakksprodukter kan produseres, presenteres og selges, og samtidig sikre den frie vareflyten. Hovedtiltak i direktivet er forbud mot karakteristiske smakstilsetninger i sigaretter og rulletobakk, nye og større helseadvarsler med bilde på pakningene for røyketobakk, felles europeisk merkings- og sporingsystem for produktene for å redusere ulovlig salg av tobakk, samt en rekke nye rapporterings- og registreringsordninger, bl.a. for elektroniske sigaretter, fjernsalg, urtebaserte røykeprodukter og nye tobakksprodukter. Prosessen med å innlemme direktivet i EØS-avtalen er påbegynt. Forslag til nødvendige endringer i tobakksskadeloven ble sendt på høring i oktober 2015.

Revisjon av "ny-mat" forordningen

Forordning (EF) nr. 258/97 om ny mat (ny mat-forordningen) ble endelig gjennomført i norsk rett i juli 2015. Ny mat er definert som mat som ikke var på det europeiske markedet før 1997. Europakommisjonen fremmet i 2011 og i desember 2013 forslag til en revidert forordning om ny mat. EU kom 16. november 2015 til enighet om en revidert forordning. Den vil blant annet klargjøre definisjonen av ny mat og innføre en enklere, EU-sentralisert godkjenningsprosedyre. Ny mat kan nå blant annet være mat med nanopartikler eller mat basert på hittil ukjente planteråstoffer. Det nye regelverket skal tre i kraft i EU om to år. Norge og de andre EFTA-landene vil vurdere innlemmelse av den reviderte forordningen våren 2016. Helse- og omsorgsdepartementet vil samarbeide med Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet om oppfølgingen av direktivet.

Regelverk om genmodifiserte næringsmidler og fôrvarer

Den felles GMO-reguleringen i EU berører både miljø- og mat- og fôrregelverket. EØS-avtalen og tilpasningsteksten til EUs GMO-utsetningsdirektiv, som er gjennomført i genteknologiloven, gir Norge anledning til å fatte avvikende vedtak i forhold til EU, med henvisning til vår nasjonale lovgivning. EUs GMO-forordninger for mat og fôr fra 2003 harmoniserer regelverket for godkjenning, merking og sporbarhet av næringsmidler og fôrvarer som består av, inneholder eller er produsert på grunnlag av genmodifiserte organismer (GMO). Forordningene er enda ikke innlemmet i EØS-avtalen. Målet er å bli enige om tilpasningstekster i EØS-avtalen til EUs GMO-forordninger som gir EØS/EFTA-statene rett til å fatte egne nasjonale vedtak etter at vedtak er fattet i EU. EU diskuterer for tiden nye regler som kan gi medlemsstatene større nasjonalt handlingsrom når det gjelder godkjenning av genmodifisert mat og fôr, men diskusjonen har så langt ikke ført til resultater. Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet samarbeider om oppfølgingen av regelverket.

Justis- og beredskapsdepartementet

Arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, terrorisme og fremmedkrigere

Radikaliserings, voldelig ekstremisme, terrortrusler og fremmedkrigere er den største trusselen mot Europa i dag. Sammen med sentrale europeiske land som har samme utfordringer, deltar Norge på politisk nivå i «Belgia-gruppen». Det er i Norges interesse med fortsatt deltakelse på statsrådsnivå. Gruppen diskuterer utvikling av nye tiltak, utveksler erfaringer knyttet til ulike problemstillinger om blant annet fremmedkrigere og endringer i trusselbildet.

I tillegg til ovennevnte vil Norge følge revisjonen av rammebeslutningen om terrorisme. Det vurderes også en eventuell norsk sekondering til anti-terrorkoordinatorens sekretariat eller til Europols kontraterrorsenter. Det er også i norsk interesse å fortsatt følge med på arbeidet som skjer regi av i Radicalisation Awareness network (RAN).

EPNR – European Passenger Name Record

På EU-nivå har det lenge vært arbeidet med et europeisk PNR direktiv (EPNR). Formålet med forslaget er å stille til rådighet for politiet opplysninger om passasjerene på internasjonale flygninger til/fra EU-land. Etter de siste terroranslagene i Frankrike, Danmark og Belgia har et europeisk forslag til PNR fått økt prioritet og medlemslandene har nå blitt enige og LIBE-komiteen i Europaparlamentet har gitt sin tilslutning til forslaget. Det skal opp til plenumsavstemming i Europaparlamentet senere i vår. Norge må vurdere om vi ønsker tilknytning til regelverket.

Smarte grenser

Det finnes i dag ingen Schengen-omfattende registrering av inn- og utreise av tredjestatsborgere til Schengen-området. Kommisjonen har fått i oppdrag om raskt å legge frem revidert forslag til smarte grenser. Dersom det fastsettes bindende regler for dette, må det vedtas lovendringer som hjemler at registrering i nødvendige elektroniske systemer kan tas i bruk ved våre grensestasjoner. Norge vil arbeide for at systemet for inn- og utreisekontroll blir tilstrekkelig sikkert og at rettshåndhevende myndigheter, under gitte vilkår, får tilgang til systemet.

Styrking av Schengen-yttergrense

Ideen om et «nytt» Frontex med bredere mandat, økte ressurser og flere fellesskapsfullmakter har vært en gjenganger i EU gjennom hele 2015. I desember 2015 la Kommisjonen frem et forslag om et europeisk grense- og kystvaktbyrå som legger rammene for «integrated border management», tydeligere felles grenseforvaltning der land/regioner som opplever økt press på yttergrensen raskere skal kunne påkalle og forvente at operative hastetiltak settes inn for å unngå at nye, uhandterlige, situasjoner får utvikle seg. I forslaget ligger det også en mekanisme som skal kunne utløses selv uten at medlemsland har bedt om støtte til å håndtere grensene. Det europeiske råd har gitt medlemsstatene i oppdrag raskt å vurdere Kommisjonens forslag, og Norge deltar i Rådets behandlingen av forslaget. Det forhandles også om hjemmel for grundig kontroll av Schengen-borgere ved deres passering av yttergrensen.

Dublin-samarbeid

Norge deltar i Dublin-samarbeidet, et europeisk samarbeid med regler for å fastsette hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad. De store ankomstene av asylsøkere har ført til at Dublin-samarbeidet er satt under press. Den siste tiden har det vært bred enighet i EU om at den gjeldende Dublin III-forordningen ikke fungerer etter sin hensikt. Det er varslet at Kommisjonen vil legge frem et lovforslag om nytt Dublin-regelverk i løpet av våren 2016. Det er også foreslått å inkludere en permanent mekanisme for relokalisering av asylsøkere og flyktninger.

Det er i norsk interesse at EU lykkes i å etablere en fungerende mekanisme for ansvarsfastsettelse hva angår behandling av asylsøknader og fordeling av asylsøkere og flyktninger. Norge vil delta i diskusjonene knyttet til Dublin-samarbeidet, herunder vil i diskusjoner om en eventuell ny Dublin-forordning og en permanent relokiseringsmekanisme for en fungerende fordeling av flyktninger og asylsøkere.

Returarbeid

For å bekjempe irregulær migrasjon, herunder antallet grunnløse asylsøknader, er det avgjørende at vi lykkes med retur av personer uten beskyttelsesbehov eller lovlig opphold i Norge og Europa. Viktigheten av retur av tredjelandsborgere uten lovlig opphold samt oppfølging og gjennomføring av arbeidet med returavtaler, har den siste tiden vært viet mer oppmerksomhet i EU.

Høsten 2015 ble det i møte i Justis- og innenriksrådet konkludert med at EU skal arbeide for en mer helhetlig migrasjons- og returpolitikk, herunder en styrket kobling mellom retur og bistand. I slutten av 2015 konkluderte også Det europeiske råd med at EU-institusjonene og medlemsstatene snarest må ta konkrete grep for å sikre faktisk retur av personer uten lovlig opphold.

Norge støtter EUs politikk om en mer effektiv og helhetlig migrasjons- og returpolitikk, bl.a. gjennom samarbeid med tredjeland.

EUs ordning for sivil beredskap (EUs samordningsmekanisme)

Norges deltakelse i EUs ordning for sivil beredskap er den viktigste regionale arenaen for samarbeid om samfunnssikkerhet og beredskap. Gjennom deltakelse i samordningsmekanismen gis Norge tilgang på kritiske ressurser ved en eventuell hendelse/katastrofe. Samordningsmekanismen er også et viktig verktøy i EUs håndtering av den økte ankomsten av asylsøkere og migranter til Europa. Samordningsmekanismen er en sentral plattform for informasjonsutveksling mellom medlemsstatene. Tiltaket bidrar til en omforent situasjonsforståelse i Europa og gir Norge viktig oppdatert informasjon om det internasjonale bildet. Fortsatt deltakelse er derfor i norsk interesse.

IKT-sikkerhet

Utviklingen og utfordringene innen IKT er globale, og et omfattende internasjonalt samarbeid om IKT-sikkerhet er en nødvendig forutsetning for å lykkes på området. Tett samarbeid med EU er viktig for å redusere samfunnets digitale sårbarhet.

EUs cybersikkerhetsstrategi, som ble vedtatt i 2013, omhandler temaer som er viktige for Norges strategiske arbeid på området. Dette gjelder særlig styrkingen av Det europeiske byrået for nett- og informasjonssikkerhet (ENISA) og forslaget til et direktiv for å sikre et høyt felles nivå for nett- og informasjonssikkerhet i hele EU (NIS-direktivet). Kommisjonen har i løpet av 2015 fremmet et forslag til en egen «sikkerhetsagenda», hvor det gis viktige signaler om EUs tilnærming til cybersikkerhet. Regjeringen vil vurdere alle muligheter for deltakelse og innvirkning i beslutninger og vurderinger som foretas i EUs organer på dette området.

Personvern

EU-systemet er i slutfasen av en omfattende reform av personvernreglene. Kommisjonen foreslo en forordning om beskyttelse av personopplysninger generelt og et direktiv for myndighetenes behandling av personopplysninger i politi- og straffesektoren. Etter at det ble oppnådd politisk enighet forventes det at rettsaktene blir vedtatt tidlig i 2016. For Norges del fortsetter arbeidet gjennom store deler av 2016 siden vi skal fremforhandle en tilpasningstekst med EU hvor blant annet norsk deltakelse i European Data Protection Board skal reguleres. Norge ønsker full deltakelse men uten stemmerett.

Annet rettslig samarbeid med EU

Det sivilrettslige og strafferettslige samarbeidet i EU har undergått en sterk utvikling de siste årene. Mesteparten av dette regelverket faller utenfor Norges regulære samarbeid innen EU/EØS/Schengen. Fra norsk side ser vi at det kan være av verdi å knytte seg til deler av dette regelverket. Norge vil derfor nøye følge diskusjonene knyttet til reform av Europol.

Når det gjelder det sivilrettslige samarbeidet er vi allerede tilknyttet regelverket om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer på det kommersielle området (Luganokonvensjonen) og det er igangsatt arbeid med å knytte Norge til EUs sivile forordninger om forkynning og bevisopptak. Også innen det strafferettslige samarbeidet er det nødvendig med et effektivt internasjonalt samarbeid. Norge vil derfor prioritere innsatsen for å iverksette Norges tilknytningsavtale til Den europeiske arrestordren som ble undertegnet i 2006 og knytte Norge til EUs samarbeid om soningsoverføring.

Klima- og miljødepartementet

Felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen

Norge deltar i dag i EUs kvotehandelssystem og vi har dialog med EU om å inngå en avtale om felles oppfyllelse av Norges og EUs klimaforpliktelse frem mot 2030. Felles oppfyllelse, med et klimamål på minst 40 prosent reduksjon av CO₂-utslipp i 2030 sammenlignet med 1990-nivået, vil innebære at også ikke-kvotepliktig sektor blir inkludert i samarbeidet med EU. EUs innsatsfordeling i ikke-kvotepliktig sektor vil dermed også være relevant for Norge. Det samme gjelder EUs regelverk for hvordan skog og arealbrukssektoren skal inkluderes i klimarammeverket.

Europakommisjonens forslag til innsatsfordelingsbeslutning for perioden 2021-2030 og forslag til regelverk om hvordan skog- og jordbrukssektoren skal inkluderes i EUs klima- og energirammeverk forventes å foreligge i løpet av 2. kvartal 2016.

Klima- og miljødepartementet vil ta aktivt del i vennegruppen Green Growth Group (GGG). Formålet er å gi politiske signaler om at klima og energi må gis høy prioritet og at mål og virkemidler holder høy standard.

Revidert kvotedirektiv

EUs kvotesystem står sentralt i oppfyllelsen av både EUs og Norges utslippsforpliktelser. Europakommisjonen la frem forslag til revidert kvotedirektiv i juli 2015. Forslaget gjelder fjerde periode (2021-2030) i EUs kvotesystem. Forslaget til endringer dreier seg i stor grad om fordelingen av den samlede kvotemengden mellom bedrifter, sektorer og land innad i EU, samt klargjøring av lovverket for fase fire. Dette inkluderer hvordan tildeling av gratiskvoter til karbonlekkasjutsatt industri vil foregå etter 2020, herunder hvilke sektorer som skal defineres som karbonlekkasjutsatte. Andre relevante punkter er hvilken andel av kvotetaket som skal gjøres tilgjengelig for gratistildeling, og selve metodikken for tildelingen til enkeltbedrifter.

Videreutvikling av kjemikalierregelverket - REACH

Det viktigste verktøyet i EUs kjemikaliepolitikk ligger i den omfattende REACH-forordningen som gir regler for registrering, evaluering, godkjenning og begrensinger av kjemiske stoffer. Norge vil i 2016 bidra til en ambisiøs kjemikaliepolitikk i Europa og spille en aktiv rolle i videreutviklingen av REACH. Regelverket er en del av EØS-avtalen og får direkte virkning på norsk kjemikaliepolitikk. Norge vil delta aktivt i vennegruppen "REACH-up" som har som mål å sikre en fortsatt ambisiøs kjemikaliepolitikk i EU.

Strategien for et giftfritt miljø 2018

Det fremgår av EUs 7. miljøhandlingsprogram at en strategi for et giftfritt miljø skal utarbeides innen 2018. Strategien skal lede til innovasjon og utvikling av bærekraftige substitutter og skal sikre trygg bruk av produserte nanomaterialer og tilsvarende materialer, minimering av eksponering for hormonforstyrrende stoffer, regulatoriske tiltak for kombinasjonseffekter av kjemikalier, samt minimering av eksponering for kjemikalier i produkter, inkludert blant annet importerte produkter. Strategien skal fremme giftfrie kretsløp og redusere innendørs eksponering for farlige stoffer. Norge vil, både gjennom REACH-up-samarbeidet og alene, bidra med innspill til Kommisjonens arbeid.

Forhandlinger om en handels- og investeringsavtale mellom EU og USA

EU og USA forhandler om en handels- og investeringsavtale («*Transatlantic Trade and Investment Partnership*» - TTIP). Forhandlingene antas å pågå i hele 2016 og antakelig også inn i 2017. Regulatorisk samarbeid mellom EU og USA vil kunne påvirke innholdet i og oppfølgingen av regelverket fra EUs side, og dermed også regulering og oppfølging av kjemikalier i Norge. Samarbeidet vil også kunne påvirke norsk innflytelse på EUs regelverk og oppfølging. Hvor stor påvirkning samarbeidet vil få avhenger av hva det vil omfatte, hvordan det organiseres og i hvilken grad det utvikles videre etter at avtalen er ferdig forhandlet. Nærings- og fiskeridepartementet har hovedansvar for koordinering av norsk oppfølging av disse forhandlingene

Hormonforstyrrende stoffer

Norge vil arbeide for en streng regulering av hormonforstyrrende stoffer. Som et ledd i dette har de nordiske miljøministrene tatt et felles initiativ overfor Kommisjonen i saken i form av felles brev og oversendelse av den nordiske rapporten om hormonforstyrrende stoffer («*The Cost of Inaction – A socioeconomic analysis of costs linked to effects of endocrine disrupting substances on male reproductive health*», 2014). I en sak anlagt av Sverige mot Europakommisjonen fant EU-domstolen at Europakommisjonen hadde brutt biocidforordningen gjennom ikke å foreslå vitenskapelige kriterier for hormonforstyrrende stoffer innen fristen 13. desember 2013. Både Rådet og Europaparlamentet støttet Sverige i saken. Norge signaliserte politisk støtte til Sverige. Det er uklart hvordan Europakommisjonen vil følge opp dommen. Norge vil, også sammen med EU-stater, arbeide videre for et strengt, felleseuropeisk regelverket for hormonforstyrrende stoffer.

Endringer i EUs avfallsregelverk

Europakommisjonen la 2. desember 2015 fram forslag til endringer i EUs avfallsregelverk som del av tiltakspakken på sirkulær økonomi. Kommisjonen vurderer hvordan ressurser brukes gjennom hele verdikjeden (produksjon, forbruk og avfallsbehandling) og ønsker å legge til rette for utvikling av nye markeder og forretningsmodeller. Forslagene til endring av regelverk dekker rammedirektivet for avfall, emballasje- og emballasjeavfallsdirektivet, deponidirektivet og direktivet om elektrisk og elektronisk avfall.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Geografisk infrastruktur

Norge har gode løsninger for samarbeid om offentlig geografisk informasjon, og blir ofte trukket fram som et god eksempel på dette området. Arbeidet passer godt inn i arbeidet med en geografisk infrastruktur for Europa (INSPIRE-direktivet), og bygger bl.a. opp om effektiv elektronisk forvaltning og miljørapportering. Norge kan bidra til erfaringsutveksling i konkrete prosjekter og programmer.

Arbeidet med avfallsdirektivpakken og handlingsplan (melding) for sirkulær økonomi

KMD følger med på konsekvenser for kommuner og kommunale avfallsselskap som forslaget til disse direktivene kan få. KLD/Miljødirektoratet er ansvarlig for oppfølging, mens KMD følger hvilke organisasjonsmessige og økonomiske konsekvenser dette kan få for kommunene. KS Avfall har fått gjennomført konsekvensanalyse og rapport foreligger.

Digitalt indre marked

KMD vil følge opp Kommissjonens handlingsplan for et digitalt Indre Marked (DSM) gjennom å utarbeide posisjoner, svare på høringer og delta i relevante ekspertgrupper og komiteer. Vi representerer Norge i Kommissjonens styringsgruppe for DSM, og koordinerer den nasjonale oppfølgingen. I 2016 vil vi særlig fokusere på spørsmål rundt online plattformer, delingsøkonomi, datadreven innovasjon og vekst og handlingsplanen for digitalisering av offentlige tjenester (eGovernment). Videre vil vi aktivt følge opp EU-programmene CEF Digital og ISA2.

KMD støtter fremdeles Kommissjonens arbeid med å legge til rette for økt bruk av skytjenester og vi vil følge opp varslede initiativ om dette. KMD vil også arrangere en konferanse om EUs IKT-politikk i kontekst av DSM i oktober 2016.

Kulturdepartementet

Revisjon av direktiv 2010/13 om audiovisuelle tjenester (AMT)

Som en del av Kommissjonens Digitalt Indre Marked (DSM) strategi er det varslet en revisjon av AMT-direktivet i 2016. Parallelt evaluerer Kommissjonen AMT-direktivet i henhold til REFIT programmet. Kommissjonen tar sikte på å legge frem et REFIT arbeidsdokument og et forslag til revidert direktiv andre kvartal 2016. Som et ledd i forberedelsene til revisjonen av AMT-direktivet og REFIT gjennomgangen sendte kommissjonen ut et høringsdokument 2015, hvor det ble bedt om innspill på kostnader og nytte av de eksisterende reglene i direktivet, samt forslag til endringer. Norge medvirket i denne prosessen. Det var sprikende syn i medlemslandene om særlig reklameregler, beskyttelse av barn mv. Det er større støtte for å beholde avsenderlandsprinsippet, must-carry og reglene for viktige begivenheter.

Revisjon av EUs opphavsrett

I Kommissjonens strategi for det digitale indre marked (DSM) er det varslet nye forslag om revisjon/oppdatering av opphavsretten på europeisk nivå. Norge har tidligere vært aktive på dette feltet og det foreligger også et sterkt nordisk lovsamarbeid. Norge vil følge den planlagte oppdateringen av EUs opphavsrett og tett vurdere relevante innspill.

I Kommissjonens arbeidsprogram for 2016 ble det varslet en meddelelse med forslag til løsning av portabilitets-problematikken. I en meddelelse fra 9. desember 2015 har Kommissjonen gitt ytterligere signaler om hvilke områder man vil fokusere på når det gjelder de øvrige opphavsrettsdelene i DSM (grensekryssende tjenester, grensekryssende bruk av opphavsrettbeskyttet innhold til spesielle formål og håndheving). De øvrige konkrete forslagene utsettes til våren/ sommeren 2016, hvor det forventes at Kommissjonen også fremmer forslag om endringer i satellitt- og kabeldirektivet.

Deltakelse i EUs kultur- og audiovisuelle samarbeid (Kreativt Europa/ lånegarantiordning)

Norge deltar i rammeprogrammet for kultur og audiovisuell sektor, Kreativt Europa 2014-2020. Det trer i kraft en helt ny lånegarantiordning innenfor programmet i 2016. Det vil være viktig for regjeringen at ordningen gjennomføres slik at den kommer norske aktører til gode.

Kulturdepartementet vurderer å gi et oppdrag til Innovasjon Norge om å være nasjonalt kontaktpunkt for lånegarantiordningen.

Vi ser også et betydelig potensial for økt deltakelse blant norske aktører i øvrige støtteordninger innenfor programmet, og vil følge med på dette videre også i 2016.

Gjennomføring av direktiv om kollektiv rettighetsforvaltning av opphavsrett mv. (CRM-direktivet)

CRM-direktivet (dvs. direktiv 2014/26/EU om kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter og tverrterritorial lisensiering av rettigheter til musikkverk for bruk på nettet i det indre marked) ble vedtatt 26. februar 2014. Direktivet har som formål å modernisere systemet med kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter i medlemsstatene. Blant annet regulerer direktivet hvordan forvaltningsorganisasjoner skal utøve og organisere sin virksomhet. I norsk rett er slik virksomhet ikke særlig regulert. KUD tar sikte på å gjennomføre direktivets bestemmelser i norsk rett i løpet av 2016. Direktivet innlemmes etter planen i EØS-avtalen i begynnelsen av 2016.

Innlemmelse og gjennomføring av nytt direktiv om tilbakeføring av kulturgjenstander

EU-direktivet fra 1993 om tilbakelevering av kulturgjenstander som ulovlig er fjernet fra land er revidert og skal være gjennomført i nasjonal rett i EUs medlemsland innen 18. desember i år. Det nye direktivet har til formål å gjøre det mulig for medlemsstatene å få tilbakeført ulovlig utførte kulturgjenstander som er klassifisert som nasjonale kulturskatter, samtidig som det legges opp til en forenkling av regelverket, og at det innføres et kommunikasjonssystem for varsling, søk og tilbakeføring som skal lette kontakt med andre lands myndigheter. Hensikten er å forene prinsippet om fri flyt av kulturgjenstander med nødvendigheten av effektiv beskyttelse av nasjonale kulturskatter. Det nye direktivet skal gjennomføres i norsk rett i 2016. Direktivet vil kreve tilpasning av norsk regelverk, bl.a. tilpasning av forskrift om tilbakelevering av kulturgjenstander.

Kunnskapsdepartementet

Horisont 2020 og det neste rammeprogrammet for forskning og innovasjon

God norsk deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon bidrar til kvalitet i forskningen, økt verdiskaping og konkurransekraft og til at vi bedre kan håndtere samfunnsutfordringer. Det er derfor viktig at Norge aktivt påvirker og medvirker til at programmets innretning, hovedprioriteringer og utlysninger er i tråd med våre interesser.

EU vil i 2016 utarbeide arbeidsprogram for det nåværende rammeprogrammet Horisont 2020 for årene 2018-2020. Videre starter arbeidet med midtveisevaluering av Horisont 2020 tidlig i 2016. I tillegg til å danne grunnlag for justeringer underveis i Horisont 2020, vil resultatene fra midtveisevalueringen ventelig få innflytelse på utformingen av neste rammeprogram. Påvirkning og medvirkning på arbeidsprogrammet for 2017–2018 bør sees i sammenheng med norske bidrag til midtveisevalueringen og tidlig påvirkning på neste rammeprogram.

Arbeidet bør også sees i sammenheng med oppfølging av kommissær Moedas' tre strategiske prioriteringer, som han lanserte sommeren 2015: åpen forskning, åpen innovasjon og at europeisk forskning og innovasjon skal være åpen for å samarbeide med resten av verden. Åpen forskning vil tillegges særlig vekt da det forventes rådskonklusjoner om dette under det nederlandske formannskapet.

Nasjonalt veikart for Det europeiske forskningsområdet (ERA)

EUs medlemsland vedtok i mai 2015 et veikart for videreutviklingen av Det europeiske forskningsområdet (ERA) for perioden 2015 til 2020. Veikartet skal legge til rette for og styrke gjennomføringen av ERA, som primært skal gjøres på nasjonalt nivå, og fastsetter prioriterte tiltak for gjennomføringen av ERA. Landene forventes å følge opp med nasjonale veikart våren 2016. Det norske veikartet vil inneholde mål og tiltak som skal bidra inn mot de prioriterte tiltakene i det europeiske veikartet, og skal gjelde for perioden frem til 2020.

Landbruks- og matdepartementet

Dyrehelse

Det er enighet mellom Europaparlamentet og Rådet om ny dyrehesellov, og denne antas å bli publisert i april 2016. Denne nye og overordnede loven vil fastslå generelle prinsipper for alle dyreslag og alle typer dyrehold, inkludert akvatiske dyr. Man ønsker å styrke det forebyggende arbeidet, overvåking og beredskap, tydeliggjøre ansvarsfordelingen mellom myndigheter og næringsaktører, og å minske de administrative byrdene. Det vil også bli utarbeidet et utfyllende regelverk under dyreheselloven og Norge vil følge dette arbeidet tett. Saken vil bli fulgt opp av Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet.

Økologisk produksjon

Kommisjonen la i mars 2014 frem forslag til en Parlaments- og Rådsforordning om økologisk produksjon og merking av økologiske produkter (COM (2014) 180 final) som vil erstatte regelverket på dette området. Kommisjonen foreslår en rekke endringer som vil kunne ha konsekvenser for økologisektoren i Norge. Landbruks- og matdepartementet sendte skriftlig innspill høsten 2014. Det pågår nå forhandlinger mellom Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen, som forventes å fortsette under det nederlandske formannskapet. Landbruks- og matdepartementet vil følge opp saken i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet.

Husdyravl

Kommisjonen la i februar 2014 frem et forslag til forordning om zoo-tekniske og genealogiske vilkår for handel med og import av avlsdyr og avlsprodukter (COM(2014)5 final). Forordningen samler avlsregelverket for artene storfe, småfe, svin og hest i en forordning, og er således en forenkling. Forslaget har vært diskutert i Rådet og Parlamentet, og det har høsten 2016 pågått forhandlinger mellom disse og Kommisjonen. Det er viktig for Norge at regelverket ivaretar hensynet til å bevare nasjonale raser. Norge har gitt skriftlig innspill i regelverksprosessen, og fortsetter å følge prosessen.

Nærings- og fiskeridepartementet

Næring

Forordning 391/2009 om classeselskap

Forordning (EF) 391/2009 om felles regler og standarder for classeselskap og inspeksjon av skip og direktiv 2009/15/EF (om classeselskap), er en konsolidering av reglene i direktiv 94/57/EF som allerede er innlemmet i EØS-avtalen. Regelverket har til hensikt å forsterke kontrollsystemet med de godkjente classeselskapene.

Forordningen har reist to ulike problemstillinger som må avklares før Norge kan godkjenne inkorporering av rettsakten i EØS-avtalen. Den første gjelder spørsmål om plassering av kompetanse til ileggelse av sanksjoner overfor RO, mens det andre omhandler forholdet til IMOs regelverk og reiser spørsmål av folkerettslig karakter. Inkorporering av rettsakten i EØS-avtalen er til vurdering av NFD, i samarbeid med UD og EFTA.

Sikkerhetsregler for passasjerskip (Passasjerskipspakken) – REFIT-gjennomgang

Sikkerhetsregelverket for passasjerskip ble identifisert for oppfølging under REFIT- programmet i EU. Formålet med REFIT er å vurdere om identifiserte regelverk er egnet til sitt formål og oppnår sine målsettinger og eventuelt foreta relevante endringer i regelverket.

Formålet med gjennomgangen er bl.a. å vurdere forenkling og effektivisering og vil omfatte forslag til endringer i gjeldende rett og eventuelt nye rettsakter som berører forholdet til regulering under FN (IMO), EU og nasjonale regler. Herunder vurdere om det er områder hvor medlemsstatene selv er bedre egnet til å regulere krav til passasjerskip. Kommisjonen planlegger å fremlegge en pakke med endringer i 2017 med forventet tidligst vedtagelse 2020.

EUs skipsfartsstrategi – midtveisgjennomgang

Gjennomføringen av EUs skipsfartsstrategi for perioden 2009-2018 har blitt vurdert av medlemslandene og Kommisjonen. Norske myndigheter har medvirket i prosessen, blant annet ved brev til Kommisjonen. Det ventes nå et oppsummerende dokument fra Kommisjonen som vil følges opp frem mot ulike arrangementer som inngår i EUs «maritime år» i 2017. Fra norsk side vektlegges internasjonalt konkurransedyktige, stabile og forutsigbare rammebetingelser herunder videreføring av retningslinjene for statsstøtte, åpen markedsadgang, høye internasjonale krav til sikkerhet, miljø og arbeidsstandarder og ulike tiltak for å stimulere maritim kompetanse og sysselsetting, forskning, utvikling og innovasjon, samt nærskipfarten.

Forslag til direktiv om enkeltpersonselskaper med begrenset ansvar

En stor del av verdiskapingen i Europa og de fleste arbeidsplasser i privat sektor finnes i små og mellomstore bedrifter (SMB). Det er et mål å legge til rette for en selskapsform for SMB som i større grad er tilpasset de som vil gjøre seg nytte av det indre marked og operere på tvers av landegrensene. Kommisjonens forslag til en ny selskapsform stiller ulike felleseuropeiske krav til foretaksform og hvordan denne kan registreres. Temaet sammenfaller i noen grad med tilsvarende anmodningsvedtak fra Stortinget. Eventuelle forslag på nasjonalt nivå bør legge til rette for å kunne implementere EØS-relevante regler.

Forslag om å fremme langsiktig aksjonærensengasjement

Kommisjonens forslag legger opp til å kreve en større åpenhet fra selskapene om opplysninger som kan ha betydning for aksjeeierne. Forslaget gjelder selskaper som er registrert på børs. Blant tiltakene er krav til rapportering om lederlønninger. Videre er det vurdert om rapporteringskravene for selskapenes samfunnsansvar i større grad bør kodifiseres. For Norge vil forslaget kunne medføre eventuelle endringer i allmennaksjeloven.

Erstatning ved overtredelser av konkurransereglene

Direktiv 2014/104/EU omhandler erstatning for skade som følge av overtredelser av EU/EØS-konkurransereglene. Sentrale formål med direktivet er å bedre skadelidtes muligheter til å oppnå full erstatning, redusere forskjeller i nasjonale regler om denne type erstatningssøksmål og styrke samspillet mellom den offentlige og private håndhevingen av disse reglene.

For å oppnå de angitte formålene stiller direktivet krav til delvis harmonisering av nasjonal erstatnings- og sivilprosessrett. Direktivet regulerer skadelidtes adgang til å kreve full kompensasjon, spørsmål om overveltning av overpris og om solidaransvar og regress. Videre stiller direktivet krav til bevis tilgang hos partene og konkurransemyndighetene, og til virkningen av konkurransemyndighetenes vedtak i behandlingen av etterfølgende erstatningskrav for domstolene. Direktivet inneholder også bestemmelser om foreldelse og minnelig tvisteløsning.

Direktivet anses EØS-relevant og akseptabelt for innlemmelse i EØS-avtalen, forutsatt at rettsakten får gjensidig virkning på tvers av EU- og EFTA-pilarene (såkalt "cross-pillar" virkning). Dette vil kreve forhandling om EØS-tilpasninger. Norske myndigheter er i dialog med Kommisjonen om dette. Saken må ses i sammenheng med den som er omtalt straks nedenfor.

Desentralisert håndheving av konkurransereglene i EØS-avtalen

Den offentlige håndhevingen av EUs konkurranseregler er i stor grad desentralisert til nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler. Forordningen er innlemmet i EØS-avtalen i sin helhet og uten begrensninger. Partene til EØS-avtalen har imidlertid hatt ulike syn på om den åpner for desentralisert håndheving av artikkel 53 og 54 i EØS-avtalen for nasjonale konkurransemyndigheter, og den rettslige situasjonen er fortsatt uklar. EFTA-statene har imidlertid gitt sine nasjonale konkurransemyndigheter kompetanse til å anvende artikkel 53 og 54 i EØS-avtalen innenfor sine respektive jurisdiksjoner ved å endre protokoll 4 i ODA. Den nasjonale gjennomføringen av disse reglene følger av EØS-konkurransereglene. Håndhevingen av artikkel 53 og 54 i EØS-avtalen er imidlertid ikke desentralisert i EU-pilaren.

Selv om forordningen er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i EFTA-statenes nasjonale rettsordener, gjelder den ikke på tvers mellom EU- og EFTA-pilarene ("cross-pillar"). EØS-avtalen gir med andre ord ikke hjemmel til samarbeid om utveksling av konfidensiell informasjon, informasjonsinnhenting eller bevissikring i etterforsknings saker mellom for eksempel Konkurransetilsynet og Konkurrensverket i Sverige, slik som mellom for eksempel Konkurrensverket og Konkurransestyrelsen i Danmark. Dette har også betydning for innlemmelsen i EØS-avtalen av direktivet om erstatning ved overtredelse av konkurransereglene.

Norske myndigheter er nå i dialog med Kommisjonen for å oppnå full og symmetrisk desentralisert håndheving av artikkel 53 og 54 i EØS-avtalen i både EU- og EFTA-pilarene. Dette er politisk og rettslig utfordrende, og vil kreve endringer i måten forordningene er innlemmet i EØS-avtalen på. Saken har stor prinsipiell betydning. En slik endring vil skape rettslig sikkerhet for det desentraliserte håndhevingsregimet i EFTA-pilaren, gi en klar hjemmel for samarbeid mellom konkurransemyndigheter på tvers av pilarene, bidra til en hensiktsmessig innlemmelse i EØS-avtalen av direktivet om erstatning ved overtredelser av konkurransereglene, samt sikre at etterfølgende regelverksinitiativ på konkurranserettens område, vil få "cross-pillar" virkning, og dermed bli ansett EØS-relevante og akseptable for innlemmelse i EØS-avtalen. Oppsummert vil dette føre til mer like konkurranseregler i EU og EØS.

Fiskeri

Fôr og akvakultur

Gjeldende regelverk for fôrvarer er under kontinuerlig justering hva gjelder godkjenning av tilsetningsstoffer, tilpassing av grenseverdier for fremmedstoffer og bruk av biprodukter i fôr. Norge er initiativtaker til en generell havbrukstilpassing av fôrregelverket. Forslag til revidert regelverk for medisineret fôr ble oversendt fra Europakommisjonen til Rådet og Europaparlamentet i september

2014. Når det gjelder medisineret fôr, må revisjonen følges opp for å sikre at Norge beholder nåværende særordning med rekvireringsrett for fiskehelsebiologer. Dette må også sikres i revideringen av regelverket for veterinære legemidler.

Ressursforvaltning

Norge har samarbeidet med EU om forvaltning av marine ressurser i Nordsjøen og Skagerrak i mange år, og samarbeidet er i dag relativt omfattende. Fra norsk side er det en overordnet ambisjon å sikre et bærekraftig fiske som gir grunnlag for et høyt og stabilt utbytte fra fiskebestandene. Blant de viktigste utfordringene er å bedre beskatningsmønsteret i Nordsjøen, herunder å redusere utkast av fisk. EU er i ferd med å innføre utkastforbud, og dette forventes på sikt å bidra positivt til avkastningen av fisket.

Når det gjelder organisasjonsmessige forhold så vil det framover bli viktig for Norge å få en fot innenfor det regionale samarbeidet mellom medlemslandene rundt Nordsjøen. I årene framover vil sannsynligvis mye av det operasjonelle fiskeriforvaltningssamarbeidet foregå på dette nivået.

Olje- og energidepartementet

Utviklingen av energiunionen

2030-rammeverket ble vedtatt av Det europeiske råd 23. og 24. oktober 2014. 25. februar 2015 la Kommisjonen frem en melding om en strategi for energiunionen. Ifølge denne skal Kommisjonen utarbeide en årlig rapport til rådet og Parlamentet om status for energiunionen. En slik rapport ble lagt fram den 18. november 2015. Av rapporten, samt dens vedlegg, følger det at det i løpet av 2016 og 2017 vil finne sted en omfattende revisjon av energiregelverket i EU, med sikte på å nå 2030-målene og en implementering av energiunionen.

I et vedlegg til rapporten om status for energiunionen ble det også lagt fram en ramme for et styringssystem for oppnåelse av 2030-målene og de øvrige tiltakene i meldingen om energiunionen. Styringssystemet vil bestå av krav om utarbeidelse av nasjonale klima- og energiplaner. Planene vil ha et holistisk perspektiv, og omfatte alle fem dimensjonene av energiunionen. Det vil utarbeides et regelverk for krav om utarbeidelse av klima- og energiplanene, og mal for disse. Det vil nedfelles krav om rapportering fra medlemslandene annethvert år, og rapporteringen skal baseres på nøkkellindikatorer for EU. Det vil legges opp til regionalt samarbeid ved utarbeidelsen av planene.

Norge følger utviklingen av arbeidet under 2030-rammeverket og utformingen av energiunionen tett. Norsk holdning har blitt kommunisert og delt med EU. Dette vil vi fortsette med. Norges særlige rolle som energieksportør, og med stor andel fornybar energi, vil være et viktig bakgrunnstappe for norsk holdning. EØS-avtalens egenart vil også tas i betraktning.

Tredje energimarkedspakke

Den tredje energimarkedspakken omfatter fem rettsakter; endringer i elektrisitets- og gasdirektivene fra 2003 (2009/72/EF og 2009/73/EF), forordning 713/2009/EF om et byrå for samarbeid mellom regulatorer (ACER), endringer i forordning om grensekryssende elektrisitet (714/2009/EF), samt endringer i gasstransmisjonsforordningen (715/2009/EF).

Norge støtter arbeidet med å utvikle fungerende energimarkeder i EU/EØS-området og for regjeringens del er innlemmelse av energimarkedspakken i EØS-avtalen et viktig spørsmål. Fra norsk side vil særlig tilknytningen til det nye byrået for samarbeid mellom europeiske energiregulatorer

(ACER) være av stor viktighet. Innlemmelse i EØS-avtalen må sikre at Norge kan delta i ACERs styre. Det legges opp til en EØS-løsning som ivaretar EØS-avtalens egenart.

Arbeidet med regler for el- og gassnett (nettkoder)

Kommisjonens arbeid med nettkoder ble startet opp for fullt i 2013. Nettverkskoder og bindende retningslinjer er detaljerte forordninger med krav til kraftsystemet og el-/gassmarkedet. På elmarkedssiden utvikles det blant annet forordninger om tilknytning til nettet, design av markedet og drift av kraftsystemet.

Den første av forordningene, «*Capacity Allocation and Congestion Management*» (CACM), trådte i kraft i EU 14. august 2015 og gir et juridisk rammeverk for etableringen av et felleseuropeisk spot- og intradagmarked for elektrisitet. De tre tilknytningskodene har fra sommeren 2015 og utover høsten 2015 blitt vedtatt i henhold til komitologi-prosedyren. Målsetningen er at de trer i kraft i EU i løpet av første halvdel av 2016. Regjeringen vil vurdere regelverket for innlemmelse i EØS-avtalen.

Energiinfrastrukturforordningen

Infrastrukturforordningen (347/2013/EU) etablerer et system for utvelgelse og gjennomføring av energiinfrastruktur av felles europeisk interesse, såkalte «*Projects of Common Interest*» (PCI). Forordningen setter også krav til konsesjonsbehandlingen av slike prosjekter i medlemsstatene. Forordningen omfatter infrastruktur for elektrisitet, gass, olje og karbondioksid.

Infrastrukturforordningens formål er tredelt: økt konkurransevne, tilrettelegging for EUs energi- og klimapolitikk og forsyningsikkerhet. Forordningen erstatter gjeldende TEN-E retningslinjer («*Trans-European Energy Networks*»), som ikke er inkludert i EØS-avtalen. Forordningen vil også medføre endringer i de tre forordningene under den tredje energimarkedspakken. Regjeringen vil slutføre en vurdering av EØS-relevans og konsekvensene av eventuell innlemmelse av den nye forordningen.

Det videre arbeidet med energieffektiviseringsdirektivene

Energieffektivisering står høyt på dagsorden i EUs medlemsland og utgjør en viktig del av EUs energidagsorden. De senere år er det kommet flere direktiver som omhandler energieffektivisering. De mest sentrale er økodesigndirektiv II (2009/125/EF), energimerkedirektiv II (2010/30/EU), bygningsenergidirektiv II (2010/31/EU) og energieffektiviseringsdirektivet (2012/27/EU). Det er lagt opp til revisjon av alle energieffektiviseringsdirektivene i 2016.

Fra norsk side har direktivene på energieffektiviseringsområdet blitt vurdert grundig med hensyn til EØS-relevans og eventuell innlemmelse i EØS-avtalen. Norsk standpunkt er at bygningsenergidirektivet og energieffektiviseringsdirektivet er i grenseområdet for hva som må innlemmes i EØS-avtalen. Det jobbes for å innlemme begge direktivene med tilpasninger. Økodesigndirektivet og energimerkedirektivet er begge EØS-relevante og allerede innlemmet i EØS-avtalen.

Samferdselsdepartementet

Luftfartspakken

Kommisjonen la 7. desember 2015 frem sin nye luftfartsstrategi, en såkalt luftfartspakke. I pakken redegjøres det for hvilke mål som er satt for europeisk luftfart, herunder å stimulere til vekst i europeisk næringsliv. Ett av målene er en ambisiøs ekstern luftfartspolitik for EU. Man ønsker å forhandle nye luftfartsavtaler på EU-nivå med flere land og regioner, og skape investeringsmuligheter basert på gjensidig liberalisering av eierskap og regler om selskapskontroll. Videre er det ønskelig å

styrke effektiviteten for lufthavntjenester og skape bedre kapasitet. Det høye sikkerhetsnivået skal opprettholdes. Flysikkerhetsregelverket skal revideres og oppgavene til det europeiske flysikkerhetsbyrået, EASA, utvides. Det foreslås også et nytt felles regelverk for droner, for å sikre trygge droneoperasjoner og skape en klar rettstilstand. Luftfartspakken er en av det nederlandske EU-formannskapetets hovedprioriteringer på transportområdet og var tema for Aviation Summit i Amsterdam i januar, der statssekretær Tom Cato Karlsen deltok.

Revisjonen av det felleseuropeiske rammeverket for elektronisk kommunikasjon

I tråd med Kommisjonenes nye strategi for det digitale indre marked (DSM), lanserte Kommisjonen i september 2015 den varslede revisjonen av ekompakken. Kommisjonen legger opp til en overordnet evaluering av hvordan gjeldende rammeverk fungerer og har fungert, samtidig som den ønsker å se på hvilke endringer som er nødvendig i lys av den markedsmessige og teknologiske utviklingen. Fem ulike politikkområder er særlig trukket frem; tilgangsregulering, frekvensforvaltning, kommunikasjons-tjenester, USO og institusjonell oppbygging og forvaltning.

Et revidert rammeverk vil trolig først være på plass i 2018/2019. Ettersom det europeiske rammeverket danner grunnlaget for vår nasjonale regulering på ekområdet, er det svært viktig at vi følger revisjonsprosessen nøye for å sikre norske interesser og at vi bidrar konstruktivt inn i prosessen. Norsk innspill ble sendt i desember 2015 og et felles nordisk, estisk, britisk og belgisk innspill ble oversendt i januar 2016.

I forbindelse med revisjonen vil EØS/EFTA-landene fortsette arbeidet med å prøve å få endret BEREC-forordningen slik at den skal legge til rette for fulle deltakerrettigheter i BEREC, uten stemmerett.

Norsk deltakelse i ekombyrået BEREC

Ekompakken fra 2002 ble i 2009 endret gjennom vedtakelsen av to endringsdirektiv samt forordningen som opprettet BEREC (the Body of European Regulators for Electronic Communications). Det har lenge vært forhandlet med EU om EØS/EFTA-landenes tilknytningsform til BEREC. Uenigheten har gått på hvorvidt EØS/EFTA-landene kan oppnå fulle deltakerrettigheter i BEREC, uten stemmerett, samtidig som forordningen selv klargjør spørsmålet ved å gi EØS/EFTA-landene observatørstatus.

EØS/EFTA-landene har ikke nådd frem med sitt ønske om full deltakelse uten stemmerett. Det arbeides nå med en EØS-komiteébeslutning med tilpasningstekst hvor EØS/EFTA-landene inntil videre forblir observatører, sammen med en felles erklæring som blant annet sier noe om forventninger om endringer av BEREC-forordningen gjennom revisjonen av ekompakken.

Vegtransport - sosiale forhold/kabotasje

Dette er et tema som har stor politisk interesse i transportnæringen. Kommisjonen har signalisert at det vil komme regelverksinitiativ innenfor godstransport på veg, som en del av den større Vegpakken. Trolig kommer forslaget i løpet av 2016. Det er viktig fra norsk side å følge nøye med på det som skjer og komme med konstruktive innspill. Når det gjelder persontransportkabotasje har ikke Kommisjonen signalisert initiativ, men Norge ønsker at regelverket skal klargjøres.

Vegtransport - revisjon av eurovignettdirektivet (vegprising)

Forslag til revisjon av eurovignettdirektivet vil legges frem fra Kommisjonen som en del av den større Vegpakken. Det er ventet at forslaget vil fremmes i første halvdel av 2016. Dette er en vanskelig sak for Norge. Både fordi det er utfordrende å forene de to systemene for vegprising i hhv. EU og Norge, og fordi vi på norsk side har teknologiske utfordringer. SD har hatt møte om saken med embetsverket i Kommisjonen DG MOVE i desember 2015, der vi presenterte foreløpige norske syn. Departementet vil følge saken tett i 2016.

Vegtransport - vinterforhold

Regjeringen har fokus på å bedre trafikkforholdene på vinterstid, slik at vi unngår ulykker og hindrer at fastkjørte tunge kjøretøy skaper fremkommelighetsproblemer for øvrige trafikanter. Statens vegvesen benytter en rekke tiltak for å ivareta trafikksikkerheten og fremkommeligheten i vinterperioden. Vi må likevel erkjenne at norske vinterveger alltid vil skape utfordringer, for både norske og utenlandske sjåførere. Det er derfor viktig for denne regjeringen å fortsette arbeidet med å videreformidle utfordringene vi har på vinterstid, til resten av Europa.

Kommisjonen arbeider for tiden med revisjon av direktiv 2003/59/EF (yrkessjåførdirektivet). Signalene fra Kommisjonen tyder på at forslag til revidert yrkessjåførdirektiv vil komme i løpet av 2016. Samferdselsministeren sendte derfor høsten 2014 et brev til Kommisjonen om opplæringsmodul for kjøring på vinterføre i yrkessjåføropplæringen, som et innspill til den pågående revisjonen. Samferdselsdepartementet har fulgt opp dette innspillet i flere kanaler, og vil i 2016 også følge opp med et formelt brev til Europaparlamentets transportkomite.

Utenriksdepartementet

EUs globale utenriks- og sikkerhetspolitiske strategi

Norsk innspill til EUs nye utenriks- og sikkerhetspolitiske strategi skal utarbeides i løpet av første halvår.

Restriktive tiltak og felles erklæringer

Ut i fra norske utenrikspolitiske interesser og hensyn vil man fra norsk side vurdere tilslutning til felles erklæringer og eventuelle restriktive tiltak løpende. De ulike tiltaksregimene som Norge har sluttet opp om vil følges tett.

CSDP-operasjoner

Vi vil aktivt følge opp operasjonene som Norge bidrar eller ønsker å bidra med personell til. Arbeide for å øke norsk deltagelse i EUs operasjoner innenfor budsjetttrammene i 2016. Da EUs operasjon i Libya (EUBAM) ble etablert i 2013, signaliserte man fra norsk side ønske om å delta. Gitt situasjonen på bakken er operasjonen p.t. ikke operativ. Dersom dette endres bør Norge prioritere deltagelse til EUBAM, basert på en fornyet vurdering. Det arbeides med å få utplassert et norsk bidrag på 10 personell i EUs militære operasjon i Mali (EUTM).

Midtøsten og Nord-Afrika

«Regional Development and Protection Programme» (RDPP) for Syrias naboland er et treårig initiativ med hensikt å bistå Libanon, Jordan og Irak med å håndtere de store syriske flyktningevolumene i disse landene. Det tas også sikte på å gi bedre beskyttelse til de som har flyktet som følge av konflikten i Syria og skape sosioøkonomiske utviklingsmuligheter til de mest sårbare. RDPP er så langt en plattform bestående av syv givere (EU, Danmark, Irland, Nederland, UK, Tsjekkia og Norge). Det legges opp til å støtte både flyktningene og deres vertsamfunn og RDPP omfatter forskning rundt konsekvensene av de ufrivillige forflytningene på vertsamfunnet og flyktningene selv. Det legges opp til tett dialog med EU om Syria.

Det legges også opp til forsterket dialog med EU om situasjonen i Sahel og Mahgreb, spesielt knyttet til migrasjon og konflikten i Libya. Det gode samarbeidet med EU og sentrale medlemsland, og ikke minst i forhold til Valletta-toppmøtet, søkes opprettholdt og videreutviklet.

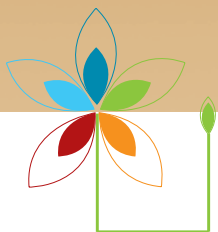
Menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsprinsipper i Europa

Regjeringen ønsker å fortsette å benytte EØS-midlene aktivt til å til å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i Europa, og til å støtte opp under grunnleggende europeiske verdier som demokratibyggning, menneskerettigheter, ikke-diskriminering og likestilling mellom kjønnene.

FNs globale 2030-agenda

Det legges i løpet av 2016 opp til videreføring av samarbeid og dialog med sentrale EU-land om oppfølging av bærekraftmålene.

Regjeringens arbeidsprogram for samarbeidet med EU 2016 med vedlegg er tilgjengelig elektronisk på www.regjeringen.no/europapolitikk

Utgitt av: Utenriksdepartementet
ISBN: 978-82-7177-999-3
Publikasjonskode: E-956 B
Design: 07 Media
Trykk: MFA, 02/2016